

Rapport 2012:60

Hannas kyrkogård

Hannas socken. Simrishamns kommun. FU 2012.

Therese Ohlsson

Rapport 2012:60

Hannas kyrkogård

Hannas socken, Simrishamns kommun. FU 2012.

Therese Ohlsson

Fornlämningsnr: 4
Hannas 56:1, Hannas socken
Simrishamns kommun
Skåne län

Sydsvensk Arkeologi AB

Kristianstad

Box 134

291 22 Kristianstad

Telefon (Regionmuseets växel): 044-13 58 00

Malmö

Erlandsrovägen 5

218 45 Vintrie

www.sydsvenskarkeologi.se

© 2012 Sydsvensk Arkeologi AB

Rapport 2012:60

Omslag: Hannas kyrka. Foto: Therese Ohlsson

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle.

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	5
Syfte och metod	6
Arkeologiska resultat	7
Sammanfattning	8
Referenser	9
Administrativa uppgifter	10

Figur 1. Hannas socken markerat med svart, skala 1:1 500 000.

Figur 2. Kyrkan (svart) med schaktet markerat, fornlämning 4 d.v.s. Hannas bytomt markerat med grått.

Sammanfattning

Med anledning av att nedläggning av vatten- och avloppsledning till Hannas kyrka utfördes en arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning av Sydsvensk arkeologi AB. Den antikvariska kontrollen skedde på uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne län (Lst dnr 431–11815–11). Undersökningsområdet var Hannas kyrkogård upptaget som fornlämning 4 i Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem (FMIS). Ingreppet berörde även kyrkans vapenhus samt kyrkogårdsmur. Schaktet var ca 33 m långt, 0,8 m brett och 1–1,5 m djupt.

Vid undersökningen påträffades ca 0,5 under befintlig marknivå och 2,3 m norr om vapenhuset några stenbumlingar som kan vara en äldre kyrkogårdsmur. Samt kunde konstateras att öppningen norr om vapenhuset troligen inte varit ursprunglig i den befintliga muren.

I fyllnadsmassorna påträffades bitar av taktegel, mindre kalkstenar, träkol och ben (människa).

Antalet arkeologtimmar uppgick till 6 st. och personal var Therese Ohlsson.

Inledning

Med anledning av att nedläggning av vatten- och avloppsledning till Hannas kyrka utfördes en arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning av Sydsvensk arkeologi AB. Den antikvariska kontrollen skedde på uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne län (Lst dnr 431–11815–11). Undersökningsområdet var Hannas kyrkogård upptaget som fornlämning 4 i Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem (FMIS). Ingreppet berörde även kyrkans vapenhus samt kyrkogårdsmur.

Uppdragsgivare var Hammenhög-Stiby kyrkliga samfällighet.

Figur 3. Schakt i vapenhuset.

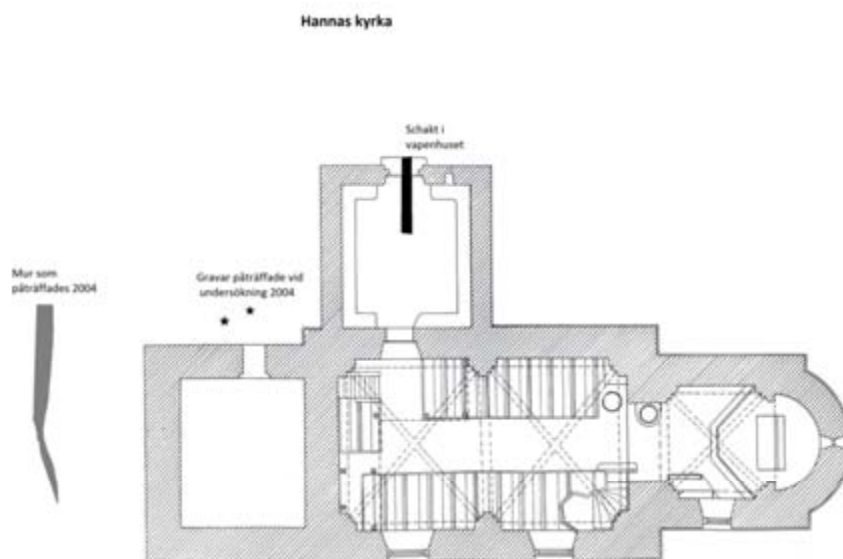
Syfte och metod

Undersökningsområdet är beläget i Hannas by direkt söder om vägen Ystad – Simrishamn, ca 100 m söder om byn (RAÄ 4). Kyrkogården är högt belägen på ett krön.

Byn Hannas finns skriftligt belagd första gången år 1426. Några arkeologiska fynd visar dock att bebyggelsen kan dateras tillbaka åtminstone till 900- och 1000-talen (Strömberg 1982, 1992). Den kyrka som finns i Hannas idag är från sent 1100-tal (Anshelm 1947:567f), möjligen har den haft en föregångare i trä. Begravningsplatsen är med andra ord också från åtminstone 1100-talet.

Hannas kyrka är en av Skånes bäst bevarade romanska kyrkor. Synbarligen har det utförts mycket små ingrepp i miljön, i förhållande till många andra kyrkor/kyrkogårdar. Lämningarna i Hannas kyrka samt i den östra delen av den nuvarande kyrkogården dateras från och med tidig medeltid och framåt.

Strax norr om kyrkobyggnaden påträffades i slutet av 1800-talet en grav som utgjordes av en tidigmedeltida stenkista (Wallin 1951). Omkring 7 m öster om kyrkan påträffades på 1920-talet rester av äldre kyrkogårdsmur (ATA 1928). Samma mur berördes av grävning för dräneringsledningar 2004. Dessutom påträffades gravar i ett läge norr om tornet, som sannolikt är medeltida (Björk 2004). Troligen är det samma mur som vid detta tillfälle påträffades ca 2,3 m norr om vapenhusets port.

Figur 4. Schakt i vapenhuset markerat med svart.

Arkeologiska resultat

Schakt i vapenhus

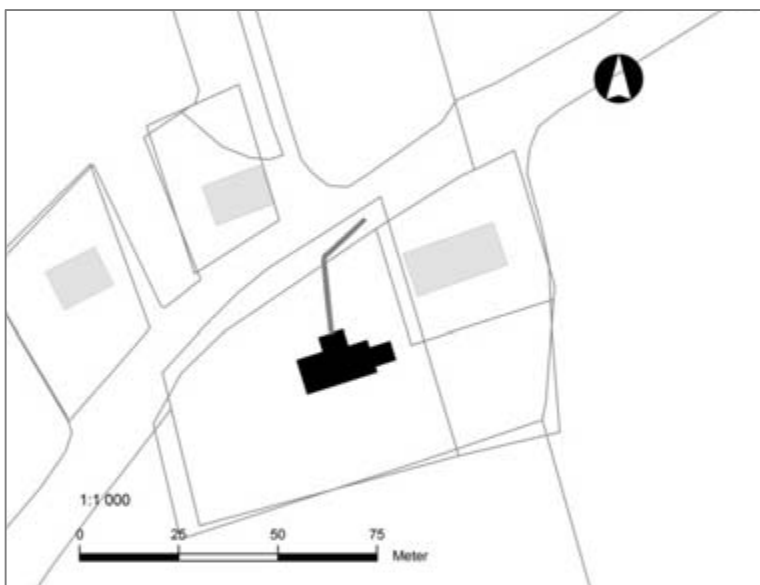
Schaktet i vapenhuset var ca 2 m långt, 0,35 m brett och 0,3 m djupt. Fyllningen bestod av gulbrun sand. Schaktet drogs vidare under tröskelstenen varvid en del av den befintliga muren togs bort. Grundmuren bestod av stenbumlingar i varierande storlek (0,4m x 0,3m) och hade sammanfogats med kilstenar och gult bruk.

Schakt på kyrkogård

Ett långsmalt schakt ca 33 m x 0,8 m drogs norrut från vapenhusets dörr genom kyrkogårdsgrinden varefter det svängde österut till en befintlig brunn nära landsvägen. Schaktet var mellan 1-1,5 m djupt. Fyllnadsmassorna bestod av brun sandig silt.

I massorna påträffades fragment av taktegel, träbitar, kalkstensflisor, träkol och människoben (omrörda).

Ca 2,3 m från vapenhusets dörr påträffades på 0,5 m djup några stenbumlingar som kan vara en rest av den mur som tidigare stötts på väster och öster om kyrkan. Vid och på stenarna fanns mindre stenar som tros ha fungerat som kilstenar, det framkom även gult bruk som fogmaterial.

Figur 5. Schaktet utanför kyrkan.

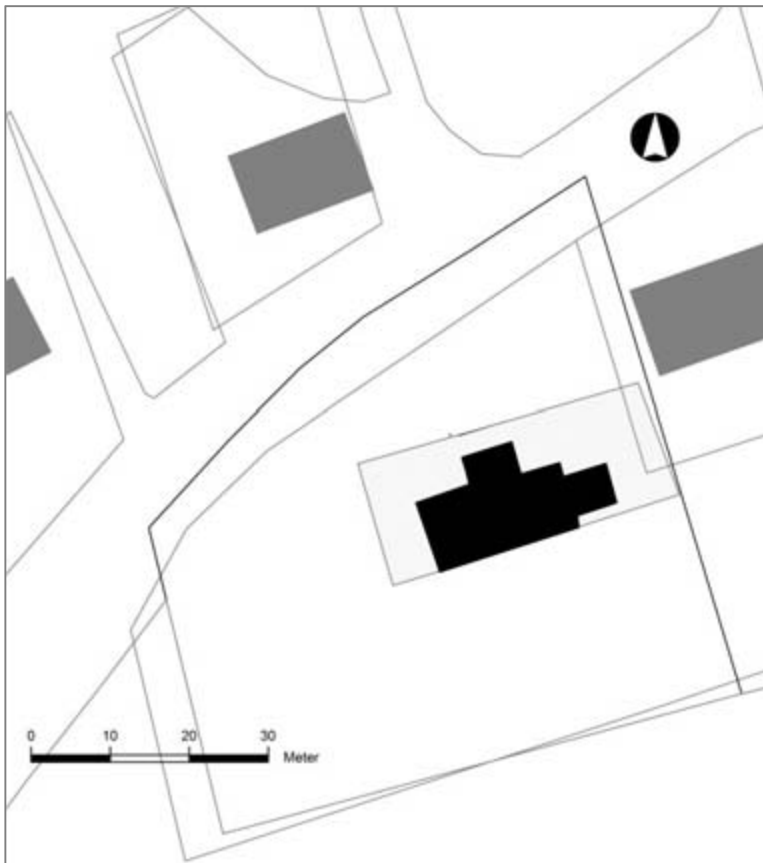
Schaktet drogs under kyrkogårdsgrinden i norr. Den nuvarande grinden tros vara 1800-tal (muntligen Kerstin Barup) och eventuellt är öppningen av samma ålder. Det finns en annan öppning väster om denna som kan vara tidigare. Vid schaktningen påträffades fortsättning på kyrkogårdsmuren under grindöppningen. Muren bestod av stenbumlingar som fogats samman med gult bruk och kilstenar.

Den nuvarande grinden var fastsatt i en större granitsten.

Sammanfattning

Vid schaktningsövervakningen påträffades en del av en äldre kyrkogårdsmur ett par meter norr om vapenhuset. Denna mur har troligen påträffats tidigare väster och öster om kyrkobyggnaden.

I schaktmassorna påträffades mindre kalkstenar och tegelfragment som kan härstamma från en ombyggnad i den nuvarande kyrkogårdsmuren där grunden norr om kyrkan tillkommit.

Figur 6. Förslag på tidigare mur utifrån tidigare grävningar.

Referenser

ATA 1928

Anshelm, G. 1947. *Stiftets kyrkor. Lunds stift i ord och bild.* (Red. kommitté) G. Herrlin m fl. Stockholm.

Björk, T. 2004. *Muren kring Hannas – den gamla kyrkogårdsmuren.* Arkivrapport Regionmuseet Kristianstad.

Strömberg, M. 1982. Fynd från Hannas. *Ale* nr 1 1982.

Strömberg, M. 1992. Tidigmedeltida fynd i Hannas. *Österlen* 1992.

Wallin, C. 1951. *Gravskick och gravtraditioner i sydöstra Skåne.* Ystad.

Administrativa uppgifter

Sydsvensk Arkeologi AB dnr:	110067
Länsstyrelsen i Skåne dnr:	431-11815-11
Datum för beslut:	2011-07-05
Projektnummer:	110067
Län:	Skåne
Kommun:	Simrishamn
Socken:	Hannas
Fastighet:	Hannas 56:1, Hannas kyrkogård
Läge:	Ekonomiska kartan, blad 2D0i
Koordinatsystem:	SWEREF 99
X koordinat:	6149654
Y koordinat:	442946
Fältarbetstid:	2012-09-06
Antal arbetsdagar:	1
Antal arkeologtimmar:	6
Exploateringsyta:	33 löpmeter
Undersökt yta:	33 löpmeter
Platschef:	Therese Ohlsson
Uppdragsgivare:	Hammenhög-Stiby kyrkliga samfällighet
Dokumentationsmaterial:	Förvaras på Regionmuseet/Landsantikvarien i Skåne
Kostnader:	10231,20

Sydsvensk Arkeologi AB

Rapporter 2012

1. Fastigheten Kristianstad 4:4, Kristianstad stad, FU 2011, Christer Carlsson
2. Innerstaden 1:14 – Södergatan, fornlämning 20, Malmö stad, Malmö kommun, FU 2011, Ingrid Gustin
3. Skanörs kyrka och kyrkogård, Skanör med Falsterbo socken, Vellinge kommun, FU 2004 och 2005, Lars Salminen & Ingrid Gustin
4. Stallbyggnad vid Ugerups säteri, Köpinge socken, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
5. Invändiga arbeten i Vä kyrka, Vä socken, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
6. Husbyggnation inom fastigheten 61:113, Gualöv socken, Bromölla kommun, SU 2011, Christer Carlsson
7. Öllsjö 67:1, Skepparslöv socken, Kristianstad kommun, AU 2011, Ylva Wickberg
8. Skanör 40:12, Vellinge kn, FU 2011, Per Sarnäs
9. Provgropar inom Kristianstad 4.4, Kristianstad stad, Kristianstad kommun, FU 2011, Christer Carlsson
10. Vintrie Park – område C1. Fastighet Vintrie 20:1, Bunkeflo socken, Malmö kommun, FU 2011. Kristian Brink
11. Fastigheten Kristian IV, Rådhuset, Kristianstad stad, Kristianstad kommun, SU 2011, Christer Carlsson
12. VA-ledningar i Järnväggsgatan m.fl., Ängelholm, Ängelholms kommun, FU 2011, Jan Kockum
13. Sankt Gertrud 4, fornlämning 20, Malmö stad, Malmö kommun, FU 2012, Per Sarnäs
14. Kabeldragning vid Östra Centrum, Kristianstad stad, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
15. Borgeby 16:8. Ny maskinhall 2011, Lomma kommun, FU&SU 2010-2011, Lars Salminen
16. Rödragning inom Kristianstad 93:1, Kristianstad stad, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
17. Tygelsjö 76:1. Tygelsjö socken, Malmö kommun. FU 2011, Joakim Frejd
18. Kvarteret Minerva 24, Helsingborgs stad, Helsingborgs kommun. FU, schaktövervakning, 2012. Thomas Linderöth
19. Dösemarken – Limhamn 155:501, Malmö 126 & 129, Hyllie sn, Malmö Stad, Skåne, SU 2010. Åsa Berggren & Kristian Brink
20. Degeberga 26:3, Degeberga socken, Skåne, SU 2011. Tony Björk & Ylva Wickberg
21. Fjärrvärme i Vallgatan, Gamla Skeppsbron och Snidaregatan i Åhus, Åhus stad, Kristianstad kommun, FU 2012, Christer Carlsson
22. Husie 172:123, Husie socken, Malmö kommun. SU 2011. Joakim Frejd.
23. Stävie kyrkogård, Stävie socken, Kävlinge kommun. FU 2009. Therese Ohlsson.
24. Stjärnan 1, Malmö stad, Malmö kommun. FU 2011. Therese Ohlsson.
25. Uranienborg. S:t Ibb socken, Landskrona kommun. FU 2003. Therese Ohlsson.
26. Örja 1118, 11:1. Örja socken, Landskrona kommun. FU 2003. Lars Salminen och Therese Ohlsson.
27. Husvik. S:t Ibb socken, Landskrona kommun. FU 2003. Therese Ohlsson.
28. Yngsjö 295:2 m.fl. Åhus socken, Kristianstad kommun. AU 2012. Thomas Linderöth.
29. Limhamn 155:355 m.fl. Område 1, Bunkeflo 24:1, Hyllie socken, Malmö kommun. AU 2012. Kristian Brink.
30. Västra Klagstorp 56:1. Västra Klagstorps socken, Malmö kommun. FU 2012. Therese Ohlsson.
31. Byte av elanläggningar i Sövde kyrka. Arkeologisk förundersökning, schaktövervakning 2012. Fornlämning 65, Sövde socken, Sjöbo kommun. Thomas Linderöth.
32. Kv. Gamla staden 8:8, Mariakyrkan. Arkeologisk förundersökning, schaktningsövervakning 2012. Fornlämning RAÄ 42, Helsingborgs stad, Helsingborgs kommun. Thomas Linderöth.
33. Härlöv 50-53, Kristianstad sn, Kristianstad kommun. SU 2010-2011. Ylva Wickberg.
34. Jörgen Kristoffersen 6, Kristianstad stad, Kristianstad kommun. FU 2012. Christer Carlsson.
35. Vattentornsvägen & Västra Boulevarden. Kristianstad stad, Kristianstad kommun. FU 2012. Christer Carlsson.
36. Kv. Möbelsnickaren 9. Åhus stad, Kristianstad kommun. FU 2011. Jan Kockum & Christer Carlsson.
37. Stora Hammar 6:30, 16:136 & 16:137. Stora Hammar sn, Vellinge kn. AU 2012. Per Sarnäs.
38. Kristianstad 4:4 och 4:18, Kristianstad stad, Kristianstad kommun. FU 2012. Ylva Wickberg.
39. Klagstorp 56:1, fornlämning nr 18, Västra Klagstorp socken, Malmö kommun. FU 2012. Thomas Linderöth.
40. Åsumtorp 54:30 m fl. Kristianstad sn, Kristianstad kn. FU 2011. Bertil Helgesson & Ylva Wickberg.
41. Köpinge 21:24 m.fl. Arkeologisk slutundersökning 2011 inom fornlämning Stora Köpinge 100, Stora Köpinge socken, Ystads kommun, Skåne län. Thomas Linderöth.
42. Magnus Stenbock 1. Fornlämning nr 20, Malmö stad, Malmö kommun. FU 2012. Thomas Linderöth.
43. Ändring av minneslund vid Jonstorps kyrkogård, Jonstorps socken, Höganäs kommun. FU 2012. Thomas Linderöth.
44. Altona 21, Lybeck 10 och Innerstaden 1:14, fornlämning nr 20 i Malmö stad, Malmö kommun. FU 2012. Thomas Linderöth.

45. Vä 2:107. Fornlämning 269 & 271, Vä socken, Kristianstads kommun i Skåne län. Särskild undersökning 2010. Bertil Helgesson.
46. Bjäresjö kyrka. Bjäresjö socken, Ystad kommun. Arkeologisk förundersökning 2010. Ing-Marie Nilsson.
47. Kristianstad 4:4 och 4:10. Arkeologisk förundersökning 2012. Ing-Marie Nilsson.
48. Soltofta 8. Arkeologisk utredning 2012, Husie socken, Malmö kommun, Skåne län. Karina Hammarstrand Dehman.
49. Västra Boulevarden, Kristianstad, Skåne. SU 2012. Tony Björk & Lena Nilsson.
50. Kviinge kyrka. Kviinge 47:1, Kviinge socken, fornlämning 16. Arkeologisk förundersökning 2012. Ing-Marie Nilsson.
51. Fastigheten Ceres 1 i Ystad, Ystad stad, Ystads kommun. FU 2012. Lars Jönsson.
52. Innerstaden 1:14 – Lilla Torg, fornlämning 20, Malmö stad, FU 2011. Per Sarnäs.
53. Sankt Jörgen 7, fornlämning 20, Malmö stad, Malmö kommun. FU 2012. Per Sarnäs.
54. Kungsparken, fornlämning 20, Malmö stad, Malmö kommun. FU 2010–2012. Per Sarnäs.
55. Håstads kyrka. Antikvarisk medverkan i samband med tillgänglighetsanpassning 2012. Ing-Marie Nilsson.
56. Svanen 3. Malmö stad, Malmö kommun. FU 2012. Therese Ohlsson.
57. Del av fastigheten Västra Alstad 11:5, Västra Alstad socken, Trelleborgs kommun. AU 2012. Joakim Frejd.
58. Fastigheten Bastionen 7, Kristianstad stad, Kristianstad kommun. Arkeologisk förundersökning 2012. Ing-Marie Nilsson.
59. Frans Suell 14. Malmö stad, Malmö kommun. FU 2012. Therese Ohlsson.

